

Андрій СОВА

*доктор історичних наук, доцент, старший дослідник
доцент кафедри олімпійської освіти*

*Львівського державного університету фізичної культури ім. І. Боберського
старший науковий співробітник відділу новітньої історії*

Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0548-4975>

e-mail: sovaandrij1980@gmail.com

«СОКІЛ-БАТЬКО» МАЄ ВПРАВДІ ВЖЕ ДОСИТЬ РІЖНИХ ЖУРЬ». ІЗ НЕВІДОМОГО ЛИСТУВАННЯ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО ТА КЕРІВНИЦТВА ТОВАРИСТВА «СОКІЛ-БАТЬКО» У ЛЬВОВІ

Зазначено, що величезна епістолярна спадщина суспільно-культурного та військово-політичного діяча проф. Івана Боберського не стала предметом окремого дослідження в українській науці. Представлено 12 листів, які зберігаються у фонді 312 «Українське спортивне товариство “Сокіл-Батько”, м. Львів» Центрального державного історичного архіву України у Львові. Встановлено, що вони датуються 1937 р. і висвітлюють відносини І. Боберського з керівництвом українського товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Завдяки їм з'ясовано, які зусилля в діаспорі та Галичині докладав І. Боберський для збору коштів на діяльність сокільського руху, зокрема для облаштування руханково-спортової площі «Сокола-Батька» («Українського городу»), розташованого у Львові. Із них почерпнуто інформацію про редакторську працю професора, зокрема над другим виданням Едварда Жарського «Основи Сокільства».

З'ясовано, що листи містять дані про плани українського сокільства в Галичині, зокрема про підготовку IV Краєвого здвигу, який мав відбутися у Львові 1938 р., впровадження нових видів спорту й ін. У листі І. Боберського до «Сокола-Батька» за 10 вересня 1937 р. знайдено його аналітичну статтю під назвою «Гартована сталь», яку з незначними змінами опубліковано в сокільському календарі на 1938 р.

Констатовано, що представлена епістолярна спадщина 1930-х років – це частина цікавого й унікального листування, що проливає світло як на життєвий шлях І. Боберського, так і на чимало подій української історії міжвоєнної доби.

Ключові слова: Іван Боберський, Канада, Сполучені Штати Америки, Швейцарія, Словенія, Тржич, Галичина, Львів, українське гімнастичне товариство «Сокіл-Батько», площа «Сокола-Батька» («Український город»), сокільська періодика, спорт.

Листування проф. Івана Боберського (1873–1947)¹ не стало предметом окремого вивчення в українській науці насамперед через те, що в радянський період на цю тему було накладено табу. Лише з проголошенням незалежності України його ім'я повернулося до наукового дискурсу, однак листування ще тривалий час залишалося поза ним. Лише зрідка в наукових працях є поклики на поодинокі листи. Виняток становить публікація Юрія Тимошенка², у якій проаналізовано 48 листів Івана Боберського до старшини «Союзу українських сокільських організацій за кордоном», датованих 1932–1939 рр., що зберігаються в Центральному державному архіві громадських об'єднань України.

За роки незалежності в оприлюдненні епістолярію І. Боберського зроблено лише перші кроки. Юрій Мицик опублікував шість листів професора до історика Михайла Грушевського (датовані 16 квітня 1913 р., 25 липня 1913 р., 4 серпня 1913 р., 8 серпня 1913 р., серпнем 1913 р., 30 серпня 1913 р.)³, три – до одного з визначних діячів української діаспори в Канаді – протестантського пастора Івана Роберта Ковалевича (25 вересня 1923 р., 1 вересня 1935 р., 21 грудня 1936 р.)⁴ та чотири – до українського письменника, перекладача, журналіста Остапа Гриця (21, 22, 25 вересня 1944 р.). Юрій Мицик та Інна Тарасенко ввели до наукового обігу витяги з листування «Української мистецької накладні» до Івана Боберського (липень–жовтень 1922 р.)⁵, а також листи з українським хореографом і популяризатором українського народного танцю Василем Авраменком⁶.

Один лист В'ячеслава Липинського до Івана Боберського, датований 29 квітня 1924 р., опубліковано в першому томі архівної серії повного зібрання творчої спадщини В'ячеслава Липинського⁷. Два витяги з листів до діяча українського сокільського руху в Чехословаччині Миколи Масюкевича (26 квітня 1934 р.) і старшини Союзу українських сокільських організацій за кордоном (14 травня 1934 р.) містяться у

¹ Детальніше про нього див.: Сова А., Тимчак Я. Іван Боберський – основоположник української тіловиховної і спортової традиції. Львів: «Апріорі», 2017. 232 с.; Сова А. Іван Боберський: суспільно-культурна, військово-політична та освітньо-виховна діяльність: монографія. Львів, 2019. 512 с.

² Тимошенко Ю. Невідома епістолярна спадщина Івана Боберського. *Часопис української історії* / за ред. док. іст. наук, проф. А. П. Коцура. Київ, 2014. Вип. 28. С. 47–54; Тимошенко Ю. О. Історичні умови та специфіка розвитку спорту й фізичного виховання в радянській Україні в 20–40-ві роки ХХ ст. Київ: ТОВ «НВП» Інтерсервіс, 2014. 446 с.

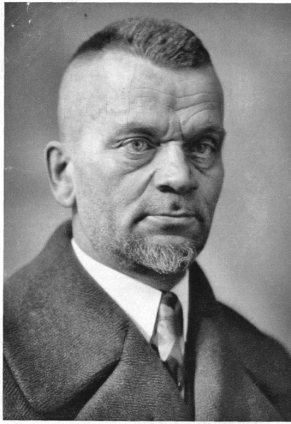
³ Мицик Ю. З листів до Михайла Грушевського. *Український історик*. Нью-Йорк; Київ; Львів; Торонто; Париж, 2002. Вип. 1–4 (152–155). С. 495–498. Листи проінтерпретовані у публікації: Білинський Л. Листування Івана Боберського з Михайлом Грушевським. *Наукові записки Тернопільського педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*. Тернопіль, 2005. Вип. 2. С. 90–93.

⁴ Український голокост 1932–1933: Свідчення тих, хто вижив: у 10 т. / за ред. Ю. Мицика. Київ: Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2006. Т. 3 / упоряд.: Ю. Мицик, Л. Іваннікова. С. 207–209; Мицик Ю. А. Два незаних листи Івана Боберського. *Матістеріум. Історичні студії*. Київ: НаУКМА, 2015. Вип. 54. С. 87–91.

⁵ Мицик Ю., Тарасенко І. З листів Івана Боберського до Остапа Гриця. *Київські історичні студії: науковий журнал*. Київ, 2018. № 2 (7). С. 118–123.

⁶ Мицик Ю., Тарасенко І. Із листування Василя Авраменка з Іваном Боберським. *Корсунський часопис*. Корсунь-Шевченківський, 2019. Ч. 37. С. 3–32.

⁷ Листування В. Липинського / ред.: Я. Пеленський, Р. Залуцький, Х. Пеленська та ін. Київ: «Смолоскип», 2003. Т. 1. С. 216.

Поштівка «Союзу українського сокільства за кордоном». Лицева сторона, фотопортрет Івана Боберського, почесного голови цієї організації. Прага, 1934 р.

збірнику документів і матеріалів про українську політичну еміграцію 1919–1945 рр.⁸

Автор цієї статті опублікував три листи Івана Боберського до Олександра Тисовського (2 липня 1912 р., 15 серпня 1914 р., 22 серпня 1915 р.)⁹ та дев'ять, що висвітлюють відносини Боберського й керівництва українського товариства «Сокіл-Батько» у Львові у 1920-х – на початку 1930-х років (20 вересня 1927 р., 6 березня 1928 р., 22 червня 1928 р., не раніше 4 травня 1928 р. (два листи), 26 жовтня 1931 р., 8 серпня, 17 серпня і 29 грудня 1936 р.)¹⁰. У 2019 р. автор опублікував 13 листів з епістолярної спадщини професора, а також проаналізував понад сотню у монографічному дослідженні, присвяченому цій постаті¹¹.

Епістолярні джерела вказаної теми зберігаються у Центральному державному архіві вищих органів влади і управління України (Ф. 1073, 2192, 4360, 4379), Центральному державному історичному архіві України у Києві (Ф. 1235), Центральному державному історичному архіві України у Львові (Ф. 312, 358 – 360, 366, 368, 381, 385, 389, 398, 410), архіві українського студентського товариства «Січ» у Граці, Осередку української культури і освіти у Вінніпезі, приватних архівах тощо. Отже, епістолярна спадщина І. Боберського чекає скрупульозного опрацювання та введення до наукового обігу.

У пропонованій статті увазі читача представлено 12 листів, які зберігаються у фонді 312 «Українське спортивне товариство “Сокіл-Батько”, м. Львів» Центрального державного історичного архіву України у Львові. Вони датуються 1937 р. Із них сім – листи І. Боберського, адресовані керівництву «Сокола-Батька» (2 січня, 8 лютого (два листи), 23 березня, 26 квітня, 30 серпня, 10 вересня), п'ять – керівництва «Сокола-Батька» до І. Боберського (5 лютого, 11 лютого, 30 квітня, 3 липня, 20 грудня).

⁸ Українська політична еміграція 1919–1945. Документи і матеріали / Ю. А. Левенець (співгол.), В. А. Смолій (співгол.), В. М. Литвин, В. С. Лозицький та ін.; упоряд.: В. С. Лозицький (керівник), О. В. Бажан, С. І. Власенко, А. В. Кентій. Київ: Парламентське вид-во, 2008. С. 500–501.

⁹ Сова А. «Вічно читаємо про війну з усіх боків». 3 листів Івана Боберського до Олександра Тисовського. *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника*: зб. наук. праць / редкол.: М. М. Романюк (гол. ред.) та ін. Львів, 2016. Вип. 8 (24). С. 203–216.

¹⁰ Сова А. «Маю много роботи і пишу коротко». З невідомого листування Івана Боберського та старшини українського товариства «Сокіл-Батько». *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника*: зб. наук. праць / редкол.: М. М. Романюк (гол. ред.) та ін. Львів, 2017. Вип. 9 (25). С. 502–513; Сова А. «Щирий привіт з XI Олімпійських весесвітних змагань в Берліні!» – з невідомого листування Івана Боберського та керівництва українського товариства «Сокіл-Батько». *Новітня доба* / відп. ред. І. Соляр; упоряд. і наук. ред.: М. Романюк, О. Стасюк. Львів, 2017. Вип. 5. С. 208–214.

¹¹ Сова А. Іван Боберський: суспільно-культурна, військово-політична та освітньо-виховна діяльність: монографія. Львів, 2019. 512 с.

Листування висвітлює процес збору коштів І. Боберського в діаспорі та Галичині на діяльність «Сокола-Батька» у Львові. У цьому контексті чимало зусиль докладалося для облаштування руханково-спортової площі «Сокола-Батька» («Український город»), що розташовувалася у Львові. З листів можемо почерпнути інформацію про редакторську працю Івана Боберського, зокрема над другим виданням Едварда Жарського «Основи Сокілства» (книга після відповідних правок вийшла в серії «Сокілська бібліотека» цього ж року). Листи містять дані про плани українського сокілства в Галичині, зокрема про підготовку IV Красного здвигу, який мав відбутися у Львові 1938 р. (I проведено в 1911 р., II – 1914 р., III – 1934 р.)¹², упровадження нових видів спорту, які запропонував І. Боберський («змаг літання» – планерний спорт) та ін. У листі до «Сокола-Батька» за 10 вересня 1937 р. знаходимо його аналітичну статтю під назвою «Гартована сталь», яку з незначними змінами опубліковано в сокілському календарі на 1938 р.¹³.

Так, представлена епістолярна спадщина висвітлює стосунки І. Боберського та керівництва українського товариства «Сокіл-Батько» у Львові в 1930-х роках. Це – частина цікавого й унікального листування, що проливає світло як на життєвий шлях професора, так і на чимало подій української історії міжвоєнної доби.

В опублікованих листах збережено мову та правопис оригіналу.

Автор висловлює особливу подяку Олесі Стефанік – директорові Центрального державного історичного архіву України у Львові – за сприяння в пошуку документів.

№ 1*

Лист Івана Боберського до старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові
2 січня 1937 р.

**Пише: Tržič, Juhoslavija, vila ob bregu, Iwan Boberskyj, 2.I.1937.
Одержує: Львів, вул. Руська ч. 20, П. Т. «Сокіл-Батько», 5.I.1937.**

[печатка]**

Світле Товариство –

Посилаю даліше відбитки з листів, які пійшли до адресатів в Канаді і Америці.

1. Rev. M. Zalitch, Scranton, Pa., U. S. A. Цей духовний винен \$ 300.00 адвокату Ю. Шкваркови, а цей призначив ті гроші на народну оборону. Це малиби бути

¹² Детальніше див.: Сова А. Іван Боберський – провідний діяч українського сокілського руху. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Львів, 2017. Вип. 30: Український визвольний рух XX століття. С. 3–22; Сова А. Внесок Івана Боберського в підготовку та проведення Шевченківського здвигу 1914 року у Львові. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Львів, 2018. Вип. 31. С. 145–155.

¹³ Боберський І. Гартована сталь. *Сокілський календарець 1938*. Львів: видав Сокіл-Батько, 1937. С. 29–30.

* Тут і далі слова та цифри, які І. Боберський виділив у тексті, подано курсивом.

** Лист завірений печаткою товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Відбиток чорнильний, фіолетовий, прямокутний, без зображення. Легенда: ««СОКІЛ-БАТЬКО» прийшло дня [вписано від руки – 5.I. – А. С.]. Ч. прот. [вписано від руки – 27/37. – А. С.]. полагоджено ...».

цілі, які поставив собі «Сокіл-Батько». Цей довг треба з панотця Мірона Залітача стягнути. Треба пригадувати і просити. Він стягається бути чесним, хочай є шефом від чесности і навчас других чесности. Длятого поставив я йому найдальше ідуче предложення, щоби що місяця звертав по *одному доляреви*. Це нарощно так, щоб не говорив, що не може цього виконати. Він вже писав до мене, що не має гроша. Однак духовенство в Америці стоїть добре. Будемо бачити, що зробить. Його треба просити і просити та змучити просьбами. Колиб не давався, оголошу всі мої листи до нього в часописях. Однак перед тим маю ще оден помисл екзеквовання.

2. Лист до товариства «Провидіння» «Providence» в Філядельфії. Так зване «католицьке» товариство, яке всюди зазначає, що є для греко-католиків. Дуже скупе, хочай маєтне. Длятого предложив я виразно, щоб товариство купило *чотири квадратів метри*. Коли пришлють десять долярів, то це значна квота, бо ці люди, мають свої власні цілі: захоронки, школи, церкви. До них треба що року вислати якісь звіти і просьбу. Опісля можна лаяти. З українським громадянством інакше не йде. Письмо уложено відповідно до умового стану старшини і членів.

3. Письмо до «Брацтва св. отця Николая в Канаді» у Вінніпезі. Товариство має гроші, однак також скупе і тяжке у своїх рухах. Там самі селяни, страшно ошадні. Все хочать мати «за бездурно» і даток приходить їм ухвалити дуже тяжко. Я предложив длятого, що гроші можуть зложити наkonto «Сокола-Батька» ч. *D. 5272* в філії банку The bank of Montreal corner selkirk ave., and mo gregor street. Нераз сам труд посилення гроша знеохочує людей за морем до ухвалювання датків. Вони не є певні, що даток зайде. Це лучалося вже навіть з «Соколом-Батьком». Справа тисячки від д-ра С. Гриневецького в Шіказі була свого часу головна на Европу і Америку. Вона много попсола в збиранню датків за морем. Будемо бачити, чи що дадуть. Коли нічого не ухвалять, треба дальше просити, урядово і приватно, бо це товариство має гроші, може дати і повинно дати. Приймаєв члени лише греко-католиків.

4. Письмо до «Взаїмної помочі» у Вінніпезі. Товариство о половину біднійше від «Брацтва св. отця Миколая», однак там є інтелігентнійше думаючі люди і вони розуміють, що датки приносять для них розголос. Колиб лише на зборах не виринув якийсь противник «Сокола-Батька», якому уроїлося, що «Сокіл-Батько» повинен був вже виправити одну армію на Варшаву а другу на Москву і длячого ще цього не виконав? Длятого не заслугоє на ніяку підмогу. До цього товариства треба слати що року друки, звіти і просьбу. Що року могли б дати хочай \$ *20.00* на вишколення молоді руханкою і змагом. «Товариства взаїмна поміч» приймає в члени кожного українця. Клониться більше до автокефального православія.

Щиро здоровлю.

Гаразд.

Іван Боберський

2. січня 1937. субота.

/Іван Боберський/

№ 2

Лист старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові до
Івана Боберського

5 лютого 1937 р.

341/37

5. лютого 1937.

Проф. Іван Боберський

в Тржич.

У зв'язку з наміром видання другого накладу «Основ Сокільства»¹⁴, рішила Старшина «Сокола-Батька» переслати Вам рукопис до ласкавого переглянення і пороблення ев[індеальних] правок.

Якщоб ця справа не спричина б Вам спеціальних труднощів, ми б прохали о можливо спішне пересланню нам Ваших цінних зауваг так, щоб рукопис вже біля 15–20. ц[ього] м[ісяця] міг піти до друку.

В надії на прихильне полагодження нашого прохання, остаємо зі сокільським

ГАРАЗД

За Старшину:

голова

справник

ЦДДА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 39. Копія. Машинопис.

№ 3

Лист Івана Боберського до старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові

8 лютого 1937 р.

Пише: Tržič, vila ob bregu, Juhoslavija, Iwan Boberskyj, 8.II.1937.

Одержує: Львів, вул. Руська 20, П. Т. «Сокіл-Батько».

[печатка]*

Світле Товариство –

¹⁴ Йдеться про видання: Жарський Е. Основи Сокільства. II видання. Львів: Накладом «Сокола-Батька», 1937. 32 с. (Сокільська бібліотека; ч. 1).

* Лист завірений печаткою товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Відбиток чорнильний, фіолетовий, прямокутний, без зображення. Легенда: ««СОКІЛ-БАТЬКО» прийшло дня [вписано від руки – 10.II. – А. С.]. Ч. прот. [вписано від руки – 394/37. – А. С.]. полагоджено...».

Позволю собі звернути увагу на оден змаг, який належить зачати плекати і старанно розвивати. З початку ходилоб о виклади про стан цього змагу, про можливости плекання його навіть при малих коштах, про поширення змислу і охоти до цього змагу між найширшими кругами молоді, про будову приладів, які до нього потрібні.

Цим змагом є літання. «Сокіл» говорить про свої крила, але ходить по землі. Найвисший вже час утворити «летунський відділ» і зачинати від найпростіших пояснень а кінчити на будові літаків без мотору, які вправляється в рух з горбків при помочі людей, що шарпнуть за линву. *Літайте соколи.*

«Сокіл-Батько» має вправді вже досить різних журб. Однак ця журба неминуча. Належалоб не зволікати і не розбалакуватись, але безпроводочно приеднати відчитника, якийби розумівся на літання. Він має оголосити чим скорше відчит лише для членів і доросту світлого товариства і подати до відома, в яких годинах відбуватиме виклади, пояснені рисунками, світлинами і дійсними моделями. Розглянутись за силами, зеднати їх собі і стягнути добровольців до студій літання.

Щиро здоровлю

Гаразд

Іван Боберський

Писано в Любляні, 8.ІІ.1937.

/Іван Боберський/

ЦДІА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 40. Оригінал. Машинопис.

№ 4

Лист Івана Боберського до товариства «Сокіл-Батько» у Львові

8 лютого 1937 р.

Світле товариство

Посилаю відбитку мого листа до «Ризниці» в Самборі.

Чи «Ризниця» написала вже до світлого товариства пояснення?

Коли ніт, прошу віднести до цього товариства з просьбою, щоб написала, в який спосіб перепише мою книжочку на «Сокола-Батька».

Гаразд

Дня 8.ІІ.1937.
Любляна.

Іван Боберський

Відбитка

ПИШЕ: TRZIC, VILA OB BREGU, JUNOSLAVIJA, IWAN BOBERSKYJ, 8.11.1937.
ОДЕРЖУЄ: ЛЬВІВ, РУСЬКА Д. П.Т. "СОКІЛ-БАТЬКО".

40 24

10.11
394/37
Ч.І.
ПОДАТИ

СВІТЛЕ ТОВАРИСТВО-

ПОЗВАЛЯЮ СЕБЕ ~~СВЕРНУТИ~~ ЗВЕРНУТИ УВАГУ НА ОДЕН ЗМАГ, ЯКИЙ НАЛЕЖИТЬ ЗАЧАТИ ПЛЕКАТИ І СТАРАННО РОЗВИВАТИ. З ПОЧАТКУ ХОДИЛОБ О ВИКЛАДИ ПРО СТАН ЦЬОГО ЗМАГУ, ПРО МОЖЛИВОСТІ ПЛЕКАННЯ ЙОГО НАВІТЬ ПРИ МАЛИХ КОШТАХ, ПРО ПОШИРЕННЯ ЗМІСЛУ І ОХОТИ ДО ЦЬОГО ЗМАГУ МІЖ НАЙШИРШИМИ КРУГАМИ МОЛОДІ, ПРО БУДОВУ ПРИЛАДІВ, ЯКІ ДО НЬОГО ПОТРІБНІ.

ЦИМ ЗМАГОМ Э ЛІТАННЯ. "СОКІЛ" ГОВОРИТЬ ПРО СВОІ КРИЛА, АЛЕ ХОДИТЬ ПО ЗЕМЛІ. НАЙВИШИЙ ВЖЕ ЧАС УТВОРИТИ "ЛЕТУНСЬКИЙ ВІДДІЛ" І ЗАЧИНАТИ ВІД НАЙПРОСТІЙШИХ ПОЯСНЕНЬ А КІНЧИТИ НА БУДОВІ ЛІТАКІВ БЕЗ МОТОРУ, ЯКІ ВПРАВЛЯЮТЬСЯ В РУХ З ГОРЬКІВ ПРИ ПОМОЧІ ЛЮДИЙ, ЩО ШАРПНУТЬ ЗА ЛИНВУ. ЛІТАЙТЕ СОКОЛИ.

"СОКІЛ-БАТЬКО" МАЄ ВПРАВДІ ВЖЕ ДОСИТЬ РІЖНИХ ЖУРЬ. ОДНАК ЦІ ЖУРВА НЕМИНУЧА. НАЛЕЖАЛОБ НЕ ЗВОЛІКАТИ І НЕ РОЗБАЛАКУВАТИСЬ, АЛЕ БЕЗПРОВОЛЧНО ПРИЗНАТИ ВІДЧИТНИКА, ЯКИМБИ РОЗУМІВСЯ НА ЛІТАННЮ. ВІН МАЄ ОГЛОСИТИ ЧИМ СКОРОШЕ ВІДЧИТ ЛИШЕ ДЛІЯ ЧЛЕНІВ І ДОРОСТУ СВІТЛОГО ТОВАРИСТВА І ПОДАТИ ДО ВІДОМА, В ЯКИХ ГОДИНАХ ВІДБУВАТИМЕ ВИКЛАДИ, ПОЯСНЕНІ РИСУНКАМИ, СВІТЛИНАМИ І ДІЯНИМИ МОДЕЛЯМИ. РОЗГЛЯНУТИСЬ ЗА СИЛАМИ, ЗІДНАТИ ІХ СОБІ І СТЯГНУТИ ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО СТУДІЙ ЛІТАННЯ.

ЩИРО ЗДОРОВЛЮ

ГАРАЗД

ІВАН БОБЕРСЬКИЙ
ПИСАНО В ЛЬВЬЯНІ 8.11.1937.

/Іван Боберський/

Відбитка для світлого товариства «Сокіл-Батько» Львів

[печатка]*

/Іван Боберський/

Світле товариство

«Рызниця»**

Самборь

Світла старшино товариства «Рызниця» –

Посідаю книжочку число 1036. виписану дня 10.IX.1904 на моє імя Іван Боберський, з удялом двацять корон, в товаристві «Рызниця» в Самборі.

Прошу цю книжочку з уділом на 20 корон переписати на товариство «Сокіл-Батько» Львів, вул. Руська ч. 20.

Латинкою пишеться це: Sokil-Batjko Lwow, Ruska ul. 20.

Відбитку цього письма одержує товариство «Сокіл-Батько» у Львові. Прошу написати до цього товариства, в який спосіб зволите полагодити формальности переписання уділової книжочки з мого імени на імя наведеного товариства.

З правдивим поважанням

/Іван Боберський/

професор Іван Боберський

Tržič, Juhoslavija
Дня 6-го січня*** 1937.

Відбитка

ЦДДА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 41–41 зв. Оригінал. Машинопис.

* Лист завірений печаткою товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Відбиток чорнильний, фіолетовий, прямокутний, без зображення. Легенда: ««СОКІЛ-БАТЬКО» прийшло дня [вписано від руки – 10.II. – А. С.]. Ч. прот. [вписано від руки – 394/37. – А. С.]. полагоджено...».

** Так у тексті.

*** Слово «лютня» переправлено.

№ 5

Лист старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові до
Івана Боберського

11 лютого 1937 р.

404/37

11. лютого 1937.

Проф. Іван Боберський

в Тржич.

Потверджуючи відбір Вашого цінного письма з 8.П. ц[ього] р[оку], повідомляємо, що Старшина «Сокола-Батька» на своєму засіданні дня 10. ц[ього] м[ісяця] подрібно розглянула Ваш проект по сокільських гніздах нового змагу: «летунства без мотору» т. зв. «ширятьства». Доцінюючи велику вагу цього змагу для нашого національного організму а зокрема для розвою сокільської організації, вирішила старшина «Сокола-Батька» поробити кроки в напрямі започаткування цієї акції серед сокільських гнізд – покищо лише теоретично: викладами і т. зв. модельярством, бо на практичні вправи не дозволили б державні закони, що в цій ділянці цілковито виключають інгеренцію спортових товариств.

За переписаний уділ в Т[оварист]ві «Рызниця» в Самборі Старшина «Сокола-Батька» складає Вам щиру подяку. В цій справі відходить рівночасно письмо до «Сокола» в Самборі, щоби цю справу на місці припилював.

На кінці подаємо до ласкавого відома, що дня 6. ц[ього] м[ісяця] «Сокіл-Батько» дозволив собі переслати на Вашу адресу: Любляна, poste-рестанте (заподану нам п[аном] проф[есором] С[тепаном] Гайдучком) скрипт: «Основ Соکیلства» до переглянення.

ГАРАЗД

За Старшину:

голова

справник

ЦДІА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 42–42 зв. Копія. Машинопис.

№ 6

Лист Івана Боберського до старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові

23 березня 1937 р.

Хв[альне] товариство
«Сокіл-Батько»
Вул. Руська 20.
Lwow Poland

Вігвам у Вінніпезі в Манітобі.
Дня 23.ІІІ.1937 р.

Підносимо лук і стріла вилітає з нашого вігвamu до Вашого огнища, щоб бистрий сокіл дістав привіт зпоза глибокого ставу.

/Корнило Продан/ /Іван Боберський/
/О. Іваськевич/ /о. Пантелеймон Божик/
/ /*

[печатка]**

ЦДДА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр 6. Арк. 44–44 зв. Оригінал. Рукопис. Поштівка.

№ 7

Лист Івана Боберського до старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові

26 квітня 1937 р.

26.IV.1937. /Іван Боберський/

П. Т.
«Сокіл-Батько»
вулиця Руська 20
Дім «Дністра»
Lwow
Polen

26.IV.1937. Rapperswil. Schweir, Ewropa.
I. de Boberskyj Box 1616
Winnipeg, Man., Canada

П. Т.

Пересилаю привіт з Швейцарії, з міста, де був архів і музей, який пригадував, щоби насильство незабулось.

Коли не попрацюємо над собою щиро, нічо з нас не буде.

Над збіркою «ззз» (закупна землі) треба постійно працювати. Чи працюєте?

/Іван Боберський/

* Невідчитаний підпис.

** Лист завірений печаткою товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Відбиток чорнильний, фіолетовий, прямокутний, без зображення. Легенда: ««СОКІЛ-БАТЬКО» прийшло дня [вписано від руки – 28.IV. – А. С.]. Ч. прот. [вписано від руки – 1139/37. – А. С.]. полагоджено...».

[печатка]*

*ЦДДА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 45–45 зв. Оригінал. Рукопис.
Поштівка.*

№ 8

**Лист старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові до
Івана Боберського**

30 квітня 1937 р.

1147/37

30. квітня 1937.

До
Високоповажаного Побратима
Проф. Івана Боберського

у Вінніпег-у.

Делегати Сокільських Гнізд краю і місцеві члени, зібрані на Загальних Зборах «Сокола-Батька» дня 25. квітня 1937. р., рішили однодушно переслати Вам на чужину сокільський привіт та подяку за постійну духову звязь із Краєвим Сокільством.

Українські Соколи будуть жити надією, що на IV. Краєвому Здвізі в 1938. р. зможуть гостити свого Сокільського Батька вже у своїм власнім, великим, великим «Українським Городі».

ГАРАЗД

За Старшину:

голова

справник

ЦДДА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 43. Копія. Машинопис.

№ 9

**Лист старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові до
Івана Боберського**

3 липня 1937 р.

1543/37

3. липня 1937.

* Лист завірений печаткою товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Відбиток чорнильний, фіолетовий, прямокутний, без зображення. Легенда: ««СОКІЛ-БАТЬКО» прийшло дня [вписано від руки – 28.IV. – А. С.]. Ч. прот. [вписано від руки – 1139/37. – А. С.]. полагоджено...».

Високоповажаний Побратим
Проф. ІВАН БОБЕРСЬКИЙ

у Тржич.

Батькові Українського Сокільства і Творцеві «Українського Городу» пересилає Старшина «Сокола-Батька» в День Імянин щиро сердечні желання кріпкого здоровля та МНОГИХ ЛІТ.

ГАРАЗД.

За Старшину:

голова

справник

ЦДІА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 46. Копія. Машинопис.

№ 10

Лист Івана Боберського до старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові

30 серпня 1937 р.

Tržič, Slovenja, Juhoslavija. 30.VIII.1937

Привіт шле
30.VIII.1937
з Словенії ББ

Ukrainian gymnastic
Association «Sokil» Ruska 20
Lwow Polska

Tržič, Juhoslavija, Boberskyj.
30.VIII.1937.

Світле Товариство –

Лист Ваш з дня 24. VIII. одержав я 28. VIII. Цього самого дня виступали в Люблянці з вправами добродії й опікуни. Сподіюсь, що часописці подали звіт.

За пояснення дякую.

Подяки за підмоги зпоза моря напевно пішли?

Щиро здоровлю.

Боберський.

Лван Боберський/

[печатка]*

ЦДДА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 47–47 зв. Оригінал. Рукопис. Поштівка.

№ 11

Лист Івана Боберського до старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові

10 вересня 1937 р.

[печатка]**

Первик.

ГАРТОВАНА СТАЛЬ

Життя приносить труди і невзгоди, які можемо перемогти, коли маємо здоровля і силу. Потрібна нам також відвага, щоб у змаганнях не лякатись противників, коли вони виходять сердито назустріч і стараються нас спинити.

Здоровий, сильний і відважний чоловік дає собі раду в світі; слабкий паде, бо життя силує людей міритись із собою, а також із землею, морем, вітрами, студенню, спекою. Життя приневолює дужатись, співубігатись, переганятись. Безупинно боремось за місце, яке хочемо зайняти і придержати.

Стають до бою люди, дужаються з собою народи.

Для того нема чоловіка, нема народу, який не хотівби бути здоровим, міцним, відважним, витревалим. Тіло людське, це прилад руху і лише рухом можна удержати його в добрім стані, скріпити його і загартувати.

Товариство «Сокіл-Батько» і його співтовариства – сини «Соколи» поставили собі за задачу зміцнити тіло й ум руховими вправами після досвіду, що його зібтали народи від давних, давних літ. Вправи провадяться в рухівнях, на майданах, на свободних просторах безмежної природи у всіх порах року. Ніхто не є виключений, чи він бідний, чи багатий, чи селянин, чи міщанин, молодий, чи старий, малий, чи великий, дівчина, чи хлопець. Охота бути здоровим, кріпким, смілим, гарним спільна всім людям. Бажають вони уладити собі життя красше і продовжити його як найдалше.

Мязи, нерви, кости гартується здоровим способом життя і правильною руханкою. Легкі мають стати сильні до віддиху, серце має видержати напругу, мозок має притомно і швидко думати і піддержати нас, щоб ми були встані всякі перепони проломити і наше діло викінчити.

* Лист завірений печаткою товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Відбиток чорнильний, фіолетовий, прямокутний, без зображення. Легенда: «“СОКІЛ-БАТЬКО” прийшло дня [вписано від руки – 2.XI. – А. С.]. Ч. прот. [вписано від руки – 2040/37. – А. С.]. полагоджено...».

** Лист завірений печаткою товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Відбиток чорнильний, фіолетовий, прямокутний, без зображення. Легенда: «“СОКІЛ-БАТЬКО” прийшло дня [вписано від руки – 14.IX. – А. С.]. Ч. прот. [вписано від руки – 2129/37. – А. С.]. полагоджено...».

№ 0 АПН 14. IX.
 Прот. 2129/77
 ГАРТОВАНА СИМЬ

ЖИТТЯ ПРИНОСИТЬ ТРУДИ І НЕВЗГОДИНИ, ЯКІ МОЖЕМО
 ПОКОНАТИ, КОЛИ МАЄМО ЗДОРОВ'Я І СИЛУ. ПОТРІБНА НАМ ТАКОЖ ВІДВАГА,
 ЩОБ НЕ ЛІКАТИСЬ ПРОТИВНИКІВ, КОЛИ ВОНИ ВИХОДЯТЬ СЕРДИТО НА ЗУСТРІЧ
 І СТАРАЮТЬСЯ НАС СПИНИТИ.

ЗДОРОВ'Я, СИЛЬНИЙ І ВІДВАЖНИЙ ЧОЛОВІК ДАЄ СОБІ РАДУ В
 СВІТІ, СЛАБИЙ ПАДАЄ, БО ЖИТТЯ СИЛУЄ ЛЮДИЙ МІРИТИСЬ ІЗ СОБОЮ А
 ТАКОЖ ІЗ ЗЕМЛЕЮ, МОРЕМ, ВІТРАМИ, СТУДЕННЮ, ОПЕКОЮ. ЖИТТЯ ПРИНЕ-
 ВОЛЬНО ДУЖАТИСЬ, СПІВБІГАТИСЬ, ПЕРЕГАНЯТИСЬ. БЕЗУПИННО БОРЕМОСЬ
 ЗА МІСЦЕ, ЯКЕ ХОЧЕМО ЗАЙНЯТИ І ПРИДЕРЖАТИ.

СТАТЬ ДО БОЮ ЛЮДИ, ДУЖАЮТЬСЯ З СОБОЮ НАРОДИ.
 ДІЛНОГО НЕМА ЧОЛОВІКА, НЕМА НАРОДУ, ЯКИЙ НЕХОТІВБИ
 БУТИ ЗДОРОВИМ, МІЦНИМ, ВІДВАЖНИМ, ВИТРЕВАЛИМ. ТІЛО ЛЮДСЬКЕ,
 ЦЕ ПРИЛАД РУХУ І ЛИШЕ РУХОМ МОЖНА УДЕРЖАТИ ЙОГО В ДОБРІ І СТАНІ,
 СКРІПІТИ ЙОГО І ЗАГАРТУВАТИ.

ТОВАРИСТВО "СОКІЛ-БАТЬКО" І ЙОГО СПІВТОВАРИСТВА-
 СИНИ "СОКОЛИ" ПОСТАВИЛИ СОБІ ЗА ЗАДАЧУ ЗМІЦНИТИ ТІЛО Й УМ
 РУХОВИМИ ВПРАВАМИ ПІСЛЯ ДОСВІДУ, ЩО ЙОГО ЗІБРАЛИ НАРОДИ ВІД
 ДАВНИХ, ДАВНИХ ЛІТ. ВПРАВИ ПРОВАДИТЬСЯ В РУХІВНИХ, НА
 МАЙДАНАХ, НА СВОБІДНИХ ПРОСТОРАХ БЕЗ ЕЖНОЇ ПРИРОДИ У ВСІХ ПОРАХ
 РОКУ. НІХТО НЕ Є ВИКЛЮЧЕНИЙ, ЧИ ВІН БІДНИЙ, ЧИ БОГАТИЙ, ЖИЄ
 СЕЛЯНИН, ЧИ МІЩАНИН, МОЛОДИЙ, ЧИ СТАРИЙ, МАЛИЙ, ЧИ ВЕЛИКИЙ,
 ДІВЧИНА, ЧИ ХЛОПЕЦЬ. ОХОТА БУТИ ЗДОРОВИМ, КРІПКИМ, СИЛИМ,
 ГАРНИМ СПІЛІНА ВСІМ ЛЮДЬМ. БАЖАНЬ ВОНИ УЛАДИТИ СОБІ ЖИТТЯ
 КРАСЬЕ І ПІДОБЖИТИ ЙОГО ЯК НАЙДАЛЬШЕ.

М'ЯЗИ, НЕРВИ, КОСТИ ГАРТУЮТЬСЯ ЗДОРОВИМ СПОСОБОМ
 ЖИТТЯ І ПРАВИЛЬНОЮ РУХАНКОЮ. ЛЕГКІ МАЮТЬ СІКАТИ СИЛЬНІ ДО
 ВІДІКУ, СЕРЦЕ МАЄ ВИДЕРЖАТИ НАПРУГУ, МОЗОК МАЄ ПРЯТОМНО І
 ШВИДКО ДУМАТИ І ПІДДЕРЖАТИ НАС, ЩОБ МИ НЕ БУЛИ ВСТАНІ ВСЯ-
 КІ ПЕРЕПОНИ ПРОЛОМИТИ І НАШЕ ДІЛО ВИКІНЧИТИ.

МАЄМО ПОВБУТИСЬ БОЯЗНИ І ВІДНАЙТИ ВІРУ В СОЇ СИЛИ.
 МАЄМО СТАТИ ВИТРЕВАЛИ І ПРУЖИСТІ ЯК СТАЛЬ.
 ПРОВАДИТЬ НАС НЕ ЧУЖИЙ, АЛЕ НАШ ВЛАСНИЙ ПРОВІДНИК,
 ЯКИЙ РОЗУМІЄ НАС І СТАРАЄТЬСЯ ЗАСЛУЖИТИ СОБІ НА НАШЕ ПОВНЕ ДО-
 ВІРНІ. ВЕДЕ ДО УСПІХУ, ДО ЧЕСТИ І ДО ПІСНІ ПОБІДИ. ЦИМ ПРОВІД-
 НИКОМ Є "СОКІЛ-БАТЬКО", ЩО НАДАЄ НАПРМІ ПІСЛЯ ДОВГОЛІТНОГО
 ДОСВІДУ І ЗНАННЯ І ПОСТІЙНИХ НОВИХ ПОМІЧЕНЬ. ХТО ХОЧЕ БУТИ
 СИЛЬНИМ, ЙДЕ ЗА ПРОВОДОМ ДОБРОВІЛЬНО, БЕЗ ПРИМУСУ. КАРНІСТЬ, ЦЕ
 ЗРОВОУМНІННЯ, ЩО СИЛА ГРОМАДИ ПОЛІГАЄ ЛИШЕ В ЛУЧНОСТІ. КОЖДОГО
 РАЗУ, КОЛИ ЛЮДИ ВІДРІЗАЛИ СОБІ ГОЛОВУ НЕПОСЛУХОМ, ЖИЖИЖИ СТАВА-
 ЛИ ЖИВИМИ ТРУПАМИ. ГРОМІДА І ПРОВІД МАЮТЬ ДОПОВНЮВАТИ СЕБЕ
 ЯК ТІЛО І ГОЛОВА І ЛИШЕ ТОДІ СТАЮТЬ ВЕЛИТОМ, ЩО ЖИВЕ, БО-
 РЕТЬСЯ І ПОБІДЖАЄ!

РОЗУМНО ВЕДЕНА РУХАНКА ДАЄ НЕ ЛИШЕНЬ СИЛЬНІ М'ЯЗИ
 І ВИТРЕВАЛИ НЕРВИ, АЛЕ ВОНА ВПОЮЄ ТОВАРИСЬКУ ЛУЧНОСТІ, ВЗАІМНЕ
 ДОВІРНІ, ДУШЕВНУ ЗДІСНІСТЬ, ПОЧУТТЯ СПІЛЬНОЇ ХОРОБРОСТІ І ЧЕСТИ.
 ДУЖКИ НЕ РОЗВІГАЮТЬСЯ В РОЗСТІЧ, АЛЕ СХОДІТЬСЯ, ВИРІВНЮЮТЬСЯ.
 ЛЮДИ ЛУЧАТЬСЯ, ЩОБ ПОМАГАТИ ОДНІ ДРУГИМ, СКРІПІЛЯТИ СЕБЕ ВЗАІМНО,
 ЩОБ ЗГІДНО ПОБІДЖАТИ ЗЛОБУ І КАРНО СТРЕМІТИ ДО НАЙБІЛІШХОТНІЙШИХ
 ЦІЛИЙ СВОГО НАРОДУ І ЦІЛОГО ЛЮДСТВА.

ТРИЧ, СЛОВЕНІЯ, ЮГОСЛАВІЯ, 10. IX. 1937.

ІВАН БОБЕРСЬКИЙ.

*Правомірсь видавництва!
 Можемо направити слову,*

Маємо позбутись боязни і віднайти віру в свої сили.

Маємо стати витривалі і пружисті як сталь.

Провадить нас не чужий, але наш власний провідник, який розуміє нас і старається заслужити собі на наше повне довіря. Веде до успіху, до чести і до пісні перемоги. Цим провідником є «Сокіл-Батько», що надає напрям після довголітнього досвіду і знання і постійних нових помічень. Хто хоче бути сильним, йде за проводом добровільно, без примусу. Карність, це зрозуміння, що сила громади полягає лише в лучності. Кожного разу, коли люди відрізали собі голову непослухом, ставали живими трупами. Громада і провід мають доповнювати себе, як тіло і голова і лише тоді стають велитом, що живе, бореться і пермагає.

Розумно ведена руханка дає не лише сильні м'язи і витривалі нерви, але вона впоює товариську лучність, взаємне довіря, душевну єдність, почуття спільної хоробрости і чести. Думки не розбігаються в розтіч, але сходяться, вирівнюються. Люди лучаються, щоб помагати одні другим, скріпляти себе взаємно, щоб згідно пермагати злобу і карно стреміти до найшляхотніших цілей свого народу і цілого людства.

Тржич, Словенія, Югославія, 10.IX.1937.

Іван Боберський

/Іван Боберський/

Правопись видавництва!

Можна поправляти мову.

ЦДДА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 48. Оригінал. Машинопис.

№ 12

Лист старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові до Івана Боберського

20 грудня 1937 р.

2672/37

20. грудня 37.

Високоповажаний Побратим

Проф. Іван Боберський

у Тржич.

У відповідь на Ваше цінне письмо з дня 22.XI. і I.XII ц[ього] р[оку] подаємо ввічливо слідує:

I. Почтовий переказ від п. I. Созанського в Монреалю на кан[адських] доларів 1.50 ми одержали. До цієї пори однак не вдалось нам його зреалізувати. Банки нам його звернули. Були з цього приводу кошти пересилки, які взяв на себе побр[атим] проф[есор] С[тепан] Гайдучок, який займався справою зреалізування цього чеку. Немаючи отже

певності відносно одержання готівки за цей чек, не спішилися ми тому з подякою. Чек цей в залученні пересилаємо Вам, бо може Вам вдасться з ним щось зробити.

2. На одержанні від Вас адреси і на кілька інших нам знаних вислали ми в перших днях місяця грудня ц[ього] р[оку] відповідні письма. Зміст одного такого письма залучуємо.

3. Справа видання брошури за «Український Город» про яку згадуєте у своїх п[опередніх] письмах, представляється дещо гірше, а це з таких причин:

а/ В останньому часі ми є дуже бідні на Фонди. Тяжко приходиться нам вязати кінці зі собою, а з виданням такої брошури всеж таки є звязані деякі більші видатки, якщо йде про великий наклад.

б/ Не можна теж скоро підняти людини, якаби захотіла зайнятися написанням такої брошури.

в/ Справа викупна «Українського Городу» є вже так «склепана» і так вже надокучила всім, що ледви, чи навіть гарно й легко написана брошюра далаб якісь більші результати, якщо брати під увагу наше галицьке громадянство. Просимо рівнож не забувати, що на так званий національний податок багато з наших громадян сплачує що місяця досить високі квоти. Та мимо цього треба признати, що є досить часті випадки кількарязових вplat одної і тої самої особи, чи установи на викуп «Українського Городу». Є тільки одно досить прикре, що особи, чи установи, які моглиб платити більше, жертвують тільки незначні квоти. Богато з нашого громадянства прямо не зворушується нашими зазивами, бо вони не є прихильниками Сокільської Організації, мовляв мають* свої подібні організації: «Луги», «Каменярі» і т. д. А є ще й такі, що викупно «Українського Городу» трактують, як справу «Сокола-Батька», а не як загально-національну.

Подумана Вами брошюра моглаб мати якийсь вплив серед тої частини українського громадянства, яка не заангажована в інших тіловиховних організаціях, та серед нашої еміграції, де справа «Українського Городу» ще не вповні розрекламована. Ваш проект хочемо бодай частинно розвязати в цей спосіб, що видамо сокільську брошуру з приводу ІV. Краєвого Здвигу в 1938. р., в якій бувби теж відділ про «Український Город». Таку брошуру можливо безплатно поширимо масово підчас самого Здвигу, як також розішлемо в Край і до нашої еміграції.

4. Про висилку писем до Канади повідомили ми рівнож п[ана] Петра Зварича в Вегревілле.

5. Товариствам в Америці, що надіслали нам свої пожертви, вислали ми своєчасно відповідні подяки.

ГАРАЗД.

За Старшину:

голова

справник

ЦДІА України у Львові. Ф. 312. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 49–49 зв. Копія. Машинопис.

* У тексті слово написане двічі.

REFERENCES

- Bilynskyi, L. (2005). Lystuvannia Ivana Boberskoho z Mykhailom Hrushevskym. *Naukovi zapysky Ternopilskoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Istorii*, 2, 90–93 [in Ukrainian].
- Boberskyi, I. (1937). Hartovana stal. In *Sokilskyi kaliendarets 1938* (pp. 29–30). Lviv: vydav Sokil-Batko [in Ukrainian].
- Levenets, Yu. A., Smolii, V. A., Lytvyn, V. M., & Lozytskyi, V. S. (Eds.). Lozytskyi, V. S., Bazhan, O. V., Vlasenko, S. I., & Kentii, A. V. (Comps.). (2008). *Ukrainska politychna emihratsiia 1919–1945. Dokumenty i materialy*. Kyiv: Parlamentske vyd-vo [in Ukrainian].
- Mytsyk, Yu. (2002). Z lystiv do Mykhaila Hrushevskoho. *Ukrainskyi istoryk*, 1–4 (152–155), 495–498 [in Ukrainian].
- Mytsyk, Yu. (Ed.). (2006). *Ukrainskyi holokost 1932–1933: Svidchennia tykh, khto vyzhyv: u 10 t.* (Vol. 3). Kyiv: Vyd. Dim «Kyievo-Mohylianska akademiia» [in Ukrainian].
- Mytsyk, Yu. A. (2015). Dva neznanykh lysty Ivana Boberskoho. *Magisterium. Istorychni studii*, 54, 87–91 [in Ukrainian].
- Mytsyk, Yu., & Tarasenko, I. (2018). Z lystiv Ivana Boberskoho do Ostapa Hrytsaia. *Kyivski istorychni studii: naukovyi zhurnal*, 2 (7), 118–123 [in Ukrainian].
- Mytsyk, Yu., & Tarasenko, I. (2019). Iz lystuvannia Vasyliia Avramenka z Ivanom Boberskyim. *Korsunskyi chasopys*, 37, 3–32 [in Ukrainian].
- Pelenskyi, Ya., Zalutskyi, R., & Pelenska, Kh. (Eds.). (2003). *Lystuvannia V. Lypynskoho* (Vol. 1). Kyiv: «Smoloskyp» [in Ukrainian].
- Sova, A. (2016). «Vichno chytaemo pro viinu z usikh bokiv». Z lystiv Ivana Boberskoho do Oleksandra Tysovskoho. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka: zb. nauk. prats*, 8 (24), 203–216 [in Ukrainian].
- Sova, A. (2017). «Maiu mnoho roboty i pyshu korotko». Z nevidomoho lystuvannia Ivana Boberskoho ta starshyny ukrainskoho tovarystva «Sokil-Batko». *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka: zb. nauk. prats*, 9 (25), 502–513 [in Ukrainian].
- Sova, A. (2017). «Shchyryi pryvit z XI Olimpiiskyykh vsesvitnykh zmahan v Berlini!» – z nevidomoho lystuvannia Ivana Boberskoho ta kerivnytstva ukrainskoho tovarystva «Sokil-Batko». *Novitnia doba*, 5, 208–214 [in Ukrainian].
- Sova, A. (2017). Ivan Boberskyi – providnyi diiach ukrainskoho sokilskoho rukhu. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, 30, 3–22 [in Ukrainian].
- Sova, A. (2018). Vnesok Ivana Boberskoho v pidhotovku ta provedennia Shevchenkivskoho zdvyhu 1914 roku u Lvovi. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, 31, 145–155 [in Ukrainian].
- Sova, A. (2019). *Ivan Boberskyi: suspilno-kulturna, viiskovo-politychna ta osvithno-vykhovna diialnist: monohrafiia*. Lviv [in Ukrainian].
- Sova, A., & Tymchak, Ya. (2017). *Ivan Boberskyi – osnovopolozhnyk ukrainskoi tilovyykhovnoi i sportovoi tradytsii*. Lviv: «Apriori» [in Ukrainian].
- Tymoshenko, Yu. (2014). Nevidoma epistoliarna spadshchyna Ivana Boberskoho. *Chasopys ukrainskoi istorii*, 28, 47–54 [in Ukrainian].
- Tymoshenko, Yu. O. (2014). *Istorychni umovy ta spetsyfika rozvytku sportu y fizychnoho vykhovannia v radianskii Ukraini v 20–40-vi roky XX st.* Kyiv: TOV «NVP» Interservis [in Ukrainian].

Zharskyi, E. (1937). *Osnovy Sokilstva* (2nd ed.) (Sokilska biblioteka; Pt. 1). Lviv: Nakladom «Sokola-Batka» [in Ukrainian].

Andrii SOVA

*Doctor of Science in History, Associate Professor, Senior Researcher
Associate Professor at the Department of Olympic Education
I. Boberskyi Lviv State University of Physical Culture
Senior Research Fellow at the Department of Contemporary History
I. Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of NAS of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0548-4975>
e-mail: sovaandrij1980@gmail.com*

«“SOKIL-BATKO” REALLY HAS ENOUGH OF VARIOUS WORRIES ALREADY». FROM THE UNKNOWN CORRESPONDENCE BETWEEN IVAN BOBERSKYI AND THE MANAGEMENT OF THE SOKIL-BATKO SOCIETY IN LVIV

The huge epistolary heritage of a socio-cultural and military-political figure Prof. Ivan Boberskyi has not become the subject of a separate study in Ukrainian science. The author presents 12 letters, which are stored in fund 312 «Ukrainian sports society “Sokil-Batko”, Lviv» of the Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv. Dated back to 1937, they highlight I. Boberskyi's relationship with the leadership of the «Sokil-Batko» Ukrainian society in Lviv. Based on them, it was revealed, what kind of efforts I. Boberskyi was made in the diaspora and Halychyna for raising funds for the Sokil movement activities, in particular, for the arrangement of a «Sokil-Batko» square for exercising «Ukrainian City» («Ukrainskyi Horod») in Lviv. The letters also provide information on the professor's editorial work, for instance, regarding the second edition of Edvard Zharskyi's «Osnovy Sokilstva».

Investigated that the letters contain information about the plans of the Ukrainian society in Halychyna, in particular, about preparing the 4th Regional Movement, which was to take place in Lviv in 1938, including new types of sports, etc. In I. Boberskyi's letter to Sokil-Batko from September 10, 1937, the author found his analytical article entitled «Hartovana Stal» published with insignificant changes in the Sokil calendar for 1938.

As stated, the presented epistolary heritage of the 1930s is part of an interesting and unique correspondence that sheds light on the life path of I. Boberskyi and on many events of the Ukrainian history of an interwar period.

Keywords: Ivan Boberskyi, Canada, United States of America, Switzerland, Slovenia, Trzych, Halychyna, Lviv, Ukrainian gymnastic society «Sokil-Batko», «Sokil-Batko» Square («Ukrainian City»), Sokil periodicals, sports.